

İKİNCİ BÖLÜM KARAR

D.Ö. BAŞVURUSU (4)

Başvuru Numarası	: 2014/3735
Karar Tarihi	: 12/6/2018
Başkan	: Engin YILDIRIM
Üyeler	: Osman Alifeyyaz PAKSÜT Celal Mümtaz AKINCI Muammer TOPAL M. Emin KUZ
Raportör	: Elif ÇELİKDEMİR ANKİTÇİ
Başvurucu	: D.Ö.
Vekili	: Av. Özge Ayşe ÇAVUŞ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ramazan ayında gece vakti davul çalınmasının özel hayata ve aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 17/3/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.
7. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:
9. 1961 yılında doğan ve inşaat mühendisi olan başvuru, İzmir'de yaşamaktadır.
10. Müslümanlar tarafından kutsal kabul edilen ramazan ayında *oruç tutma* ibadetinde bulunacak bireylerin ibadete hazırlanmaları için uyandırılmaları amacıyla

davul çalınmaktadır. Bu yöntem ülke genelinde çoğunlukla uygulanan bir gelenek olarak kabul görmektedir.

11. Başvurucunun ikamet ettiği yere bağlı muhtarlık tarafından 2008 yılı ramazan ayı boyunca davul çalınması ve para toplanması hususunda yazılı yetkilendirme yapılmıştır.

12. Başvurucu; bir ay boyunca her gece saat 03.30'da davul çalınmasına izin verilmesi suretiyle uyandırıldığını belirterek gürültü niteliğindeki bu uygulamanın sağlıklı çevrede yaşama hakkını engellediğini, ayrıca ibadete zorlayıcı sonuçlarının olduğunu da iddia ederek uygulamanın dayanağı olan işlemin iptal edilmesi için Konak Kaymakamlığı aleyhine İzmir 4. İdare Mahkemesinde 27/8/2008 tarihinde dava açmıştır.

13. Mahkeme 2/7/2009 tarihli kararıyla davayı reddetmiştir. Kararın gerekçesinde öncelikle inanç özgürlüğü yönünden bir değerlendirme yapılarak ramazan ayı içinde davul çalınmasının *oruç tutma* ibadetinin bir unsuru olmadığı, ibadetin başlangıcından önceki hazırlığın niteliğinden kaynaklanan sabahın erken saatlerinde uyanma gerekliliğinin bir sonucu olarak gelenekselleşmiş bir uyandırılma yöntemi olduğu açıklanmıştır. Kararda; İslam dinine inanmayan ya da ibadet yöntemlerine kayıtsız kalan kişilerin salt davul çalınması nedeni ile ibadete zorlandığının, bu yolla inanç özgürlüklerine müdahale edildiğinin kabulüne olanak bulunmadığı değerlendirilmesine yer verilerek davacının manevi zararına neden olduğu ileri sürülen *davul çalınarak* oluşturulan *gürültünün* engellenmesi ve denetiminde davalı idarenin görev ve sorumluluğunun incelenmesi, varsa üstlendiği görevin yerine getirilmesinde *hizmet kusurundan* söz edilebilmesinin mümkün olup olmadığı irdelenmiştir. Kararda ayrıca, davul çalınması ile oluşturulan sesin bireylerin huzurunu ve giderek toplum sağlığını bozucu nitelikte olup olmadığı belirlenmesi, olumsuz etkileri var ise bunun önlenmesi için gerekli önlemlerin alınması görevinin İzmir gibi Büyükşehir Belediyesi olarak örgütlenmiş yerel yönetimlerin bulunduğu yerlerde belediyelere ait olduğu belirtilmiş ve davalı idarenin varsa gürültü kirliliğinin belirlenmesi ve önlenmesinde ancak dolaylı görevlerinden söz edilebileceğinden dava konusu edilen tahsis işleminde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

14. Anılan kararın temyiz edilmesi üzerine Danıştay 10. Dairesi (Daire) 23/9/2013 tarihli kararıyla gerekçeyi değiştirerek hükmü onamıştır. Onama gerekçesinde kısaca ramazan ayında geceleri davul çalınmasının örfi olarak uygulanan ve toplum içinde de çok büyük oranda hoşgörü ile karşılanan geleneksel bir uygulama olduğu ve dava konusu işlemin de bu geleneksel uygulamanın kontrollü olarak yapılmasını, dolayısıyla muhtemel kötüye kullanımlarının önlenmesini amaçladığı belirtilmiştir. Kararda ayrıca davalı idarenin mahalle halkının talebini karşılamak üzere bu konuda denetimsiz olarak birçok şahsın davul çalıp bireyleri rahatsız etmesinin önlenmesi için bu konuda belli kişilere izin verme yetkisinin bulunduğu da gözönüne alınarak davanın reddine karar verilmesi gerektiği açıklanmıştır.

15. Nihai karar 26/2/2014 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiştir.

16. Başvurucu 17/3/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

17. 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun 14. maddesi şu şekildedir:

"Şehir ve kasabalarda gerek mesken içinde ve gerek dışında saat 24 ten sonra her ne suretle olursa olsun civar halkının rahat ve huzurunu bozacak surette gürültü yapanlar polisçe menolunur. Bu yasağı dinlemiyenler hakkında Ceza Kanununun 546 ncı maddesine göre takibat yapılır.

Zabıtanın izin alınarak yapılacak düğün ve müsamere ve balolar bu kayuttan müstesnadır."

18. 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "Tanımlar" kenar başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Bu Kanunda geçen terimlerden;

Çevre: Canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları biyolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamı,

... ifade eder."

19. 2872 sayılı Kanun'un "Gürültü" kenar başlıklı 14. maddesi şöyledir:

"Kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde ilgili yönetmeliklerle belirlenen standartlar üzerinde gürültü ve titreşim oluşturulması yasaktır.

Ulaşım araçları, şantiye, fabrika, atölye, işyeri, eğlence yeri, hizmet binaları ve konutlardan kaynaklanan gürültü ve titreşimin yönetmeliklerle belirlenen standartlara indirilmesi için faaliyet sahipleri tarafından gerekli tedbirler alınır."

B. Uluslararası Hukuk

20. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) "Özel ve aile hayatına saygı hakkı" kenar başlıklı 8. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir."

21. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) tarafından kirlilik bağlamındaki çevresel rahatsızlıkların devletin veya özel kişilerin faaliyetleri sonucunda oluşması arasında bir ayırım gözetmeksizin Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında güvence altına alınan hukuksal çıkarlarla bağlantı kurulmak suretiyle incelendiği anlaşılmaktadır (*Bor/Macaristan*, B. No: 50474/08, 18/6/2013, § 25).

22. Bu kapsamda AİHM'in iddiaya konu çevresel kirliliğin, özel hayatın veya aile hayatının nitelik ve kalitesini veya konutundan yararlanma şeklindeki hukuksal çıkarı olumsuz etkilediğini tespit ederek özel hayat kavramının alt kategorileri olan özel hayata, aile hayatına ve konuta saygı hakkı ile sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı arasında bir bağ kurduğu görülmektedir (*Powell ve Rayner/Birleşik Krallık*, B. No: 9310/81, 21/2/1990; *Hatton ve diğerleri/Birleşik Krallık* [BD], B. No: 36022/97, 8/7/2003; *Lopez Ostra/İspanya*, B. No: 16798/90, 9/12/1994).

23. Bununla birlikte çevresel meselelerin Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belirli koşulların mevcudiyeti aranmaktadır. Bu bağlamda söz konusu çevresel rahatsızlığın başvuruçunun özel ve aile yaşamı ya da konuta saygı hakkı üzerinde doğrudan bir etkide bulunması ve söz konusu çevresel kirliliğin belirtilen değerler üzerindeki etkisinin asgari bir şiddet derecesine ulaşması gerekmektedir. Bu kapsamda söz konusu kirliliğin ciddi bir boyuta ulaşmış olması şartı

aranmaktadır. Belirtilen bağlamda aranan asgari ağırlık eşiğinin söz konusu hukuksal değerlerin ihlal edilip edilmediğinin değil bizatihi söz konusu alana ilişkin incelenebilir bir sorun doğup doğmadığının tespiti amacıyla değerlendirildiği görülmektedir. Söz konusu şiddet derecesinin değerlendirilmesi görece olup her somut olayda çevresel etkinin yoğunluğu, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile çevrenin genel bağlamı gibi kriterler çerçevesinde ayrıca değerlendirme yapılmasını zorunlu kılmaktadır (*Fadeyeva/Rusya*, B. No: 55723/00, 9/6/2005, § 69).

24. Yapılan değerlendirmelerde başvuru sahiplerinin şikâyetlerine konu çevresel kirlilik kaynağına yakınlığı şüphesiz en önemli unsurdur. Bu kapsamda modern kent yaşamının gereği olan çevresel tehlikeler ile kıyaslandığında önemsiz kalan çevresel olumsuzluklar, Sözleşme'nin 8. maddesi çerçevesindeki güvenceleri harekete geçirmek için yeterli görülmemektedir (*Mileva ve diğerleri/Bulgaristan*, B. No: 43449/02, 25/11/2010, § 90).

25. Sözleşme'de temiz ve sessiz bir çevrede yaşama hakkı şeklinde bir hak güvence altına alınmadığı için özel hayat çerçevesinde korunan hukuksal çıkarlar üzerinde doğrudan ve ciddi bir etkisi bulunmayan, manzara hakkı veya güzel bir çevrede yaşama hakkı gibi çevresel hakların Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında değerlendirilmesi söz konusu değildir (*Kryatos/Yunanistan*, B. No: 41666/98, 22/5/2003, §§ 52, 53; *Ali Rıza Aydın/Türkiye* (k.k.), B. No: 40806/07, 15/5/2012, §§ 27-29). Zira Sözleşme'nin 8. maddesinin aktif hâle gelmesini sağlayan etken, çevrenin genel olarak bozulması değil bireylerin özel veya aile yaşamı ile konutları için zararlı bir etkinin söz konusu olmasıdır.

26. AİHM içtihadında inceleme konusu çevresel etkinin Sözleşme'nin 8. maddesinde yer alan güvenceleri etkin hâle getirebilmesi için aranan ağırlık eşiğinin tespitinde genel olarak başvurucudan söz konusu etki derecesini ortaya koyan somut veriler sunmasının beklenildiği, bu kapsamda söz konusu etki derecesini ortaya koyan kamusal ölçümler veya uzman raporları gibi veriler ile ilgili alanın, örneğin gürültüye açık bölge olarak tespit edildiğini gösteren kamusal kararların yapılan değerlendirmelerde dikkate alındığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte AİHM'in başvuru evrakı ile ilgili idari ve yargısal prosedüre ilişkin evrak kapsamında tespit ettiği veriler ve hayatın olağan akışına göre söz konusu çevresel rahatsızlığın asgari ağırlık eşiğini geçtiğinin kabul edilmesi gerektiği yönünde tespitlerde bulunduğu başvuru örneklerinin de mevcut olduğu görülmektedir (*Moreno Gomez/İspanya*, B. No: 4143/02, 16/11/2004, §§ 59, 60; *Ruano Morcuende/İspanya*, B. No: 75287/01, 6/9/2005; *Fagerskiöld/İsviçre* (k.k.), B. No: 37664/04, 26/2/2008; *Oluic/Hırvatistan*, B. No: 61260/08, 20/5/2010, §§ 52-62; *Mileva ve diğerleri/Bulgaristan*, §§ 93-95).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

27. Mahkemenin 12/6/2018 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

28. Başvurucu; her yıl ramazan ayı boyunca gece saat 03.30'da davul çalınması nedeniyle uyandırıldığını, uygulamanın özel ve aile hayatına doğrudan müdahale teşkil ettiğini, herkesin dengeli ve sağlıklı bir çevrede yaşama ve hayatını sürdürme hakkına sahip olduğunu belirterek Anayasa'nın 5. ve 56. maddelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca; bu şekilde devletin izin verdiği görevlilerce uyandırılarak oruç tutmaya zorlandığını, anılan eylemin din ve inanç özgürlüğüne aykırı olduğunu, devletin herkese eşit mesafede olması gerektiğini belirterek din ve vicdan özgürlüğü ile eşitlik ilkesinin de ihlal edildiğini iddia etmiştir.

29. Bakanlık görüşünde başvurunun şikâyetleri, çevre hakkı ve Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında değerlendirilerek bu kapsamda daha önce AİHM tarafından karara bağlanan dosyalar ve ilgili kararlar doğrultusunda genel ilkelere yer verilmiştir.

30. Başvurucu Bakanlık görüşüne karşı beyanında söz konusu şikâyetin sadece gürültü kapsamında ele alındığını, uygulamanın din ve vicdan özgürlüğüne de aykırı olduğunu ifade etmiştir. Başvurucu ayrıca; Dairenin halkın istekleri doğrultusunda idarenin ramazan ayında davul çalması için izin vermeye yetkili olduğunu belirtmesine karşılık mevzuatta herhangi bir kuruma bu yetkinin verilmediğini, gece vakti gürültü yapmanın yasak olduğunu belirterek tazminat kararı verilmesini talep etmiştir.

31. Anayasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir."

32. Özel hayat alanına dâhil olan tüm hukuksal çıkarlar Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında güvence altına alınmakla birlikte söz konusu hukuksal çıkarların Anayasa'nın farklı maddelerinin koruma alanına girdiği görülmektedir. Bu bağlamda özel hayat kavramına dâhil bir kısım hukuksal değerler Anayasa'nın 20. maddesinde düzenlendiği, özel hayatın diğer alt kategorileri olarak ele alınan haberleşmenin gizliliği ve konuta saygı hakkının ise Anayasa'nın 21. ve 22. maddelerinde güvence altına alındığı görülmektedir. Bu kapsamda Sözleşme'nin 8. maddesinde yer alan hakların temel olarak Anayasa'nın 20., 21. ve 22. maddelerinde düzenlendiği anlaşılmaktadır (Benzer yöndeki kararlar için bkz. *Hüseyin Tunç Karlık ve Zahide Şadan Karlık*, B. No: 2013/6587, 24/3/2016, § 41).

33. Diğer taraftan Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip olduğu belirtilmektedir. Bu maddenin gerekçesinde ise şu açıklamalara yer verilmiştir: *"... bu madde ile yaşama, maddi ve manevi varlığın bütünlüğü ve bunun geliştirilmesi hakkı korunmaktadır. Bu iki hakkın bir bütün teşkil ettiği, birbirini tamamladığı açıktır."* Maddi ve manevi varlığı koruma ve geliştirme hakkı bireysel başvuru kapsamında Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma alanında yer alan temel hak ve hürriyetlere ilişkin güvenceler yönünden dikkate alınması gereken çerçeve bir düzenleme olarak değerlendirilmelidir. Buna karşılık özel hayata saygı hakkının Anayasa'nın 20. maddesinde düzenlenmek suretiyle özel ve ayrı olarak güvence altına alındığı görülmektedir. Dolayısıyla bireyin maddi ve manevi varlığı üzerinde de etkileri bulunan çevresel meselelerin bu konuda özel ve ayrı olarak düzenlenmiş bulunan Anayasa'nın 20. maddesinde yer alan özel hayata saygı hakkı kapsamında ele alınması gerekir (*Binali Özkaradeniz ve diğerleri* [GK], B. No: 2014/4686, 1/2/2018, § 43).

34. Özel hayatın korunması kapsamında kişiliğin serbestçe geliştirilmesiyle uyumlu birçok hukuksal çıkar bu hakkın kapsamına dâhildir. Bu bağlamda kişinin fiziksel ve ruhsal bütünlüğüne ilişkin hukuksal çıkarı da özel hayata saygı hakkı kapsamında güvence altına alınmaktadır. Fiziksel ve ruhsal bütünlük hakkı kapsamında güvence altına alınan hukuksal çıkarlardan biri de sağlıklı bir çevrede yaşama hakkıdır (AYM, E.2013/89, K.2014/116, 3/7/2014; *Mehmet Kurt*, B. No: 2013/2552, 25/2/2016, § 45; *Hüseyin Tunç Karlık ve Zahide Şadan Karlık*, § 42; *Binali Özkaradeniz ve diğerleri*, § 44).

35. Sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının anayasal anlamda normatif dayanağı 56. maddede yer verilen, herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu yönündeki düzenlemedir. Ancak söz konusu hüküm, Anayasa'nın "*Temel Haklar ve Ödevler*" başlıklı İkinci Kısım'ının "*Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler*" başlıklı Üçüncü Bölüm'ünde yer almaktadır. Bu sebeple Anayasa'da yer alan ikinci ve üçüncü kuşak hakların ihlal edildiği iddiasıyla bireysel başvuruda bulunulamayacağı ifade edilmekle birlikte sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının Anayasa'nın özel hayata ve aile hayatına saygıyı güvence altına alan 20. maddesi ve konut dokunulmazlığını düzenleyen 21. maddesi kapsamında ve söz konusu hükümlerde yer alan hukuksal çıkarlar üzerindeki etkisi dikkate alınarak değerlendirilmesi gerekmektedir (*Binali Özkaradeniz ve diğerleri*, § 45).

36. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun şikâyetinin ramazan ayında *davul çalınması* olgusuna dayandığı, başvuruda ses ve uyku saatinde rahatsız edilme hususlarına vurgu yapıldığı dikkate alınarak din ve vicdan özgürlüğü kapsamında dile getirilen iddianın temelde gürültü kirliliği ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Başvurucu, İslam dininin bir mezhebine ait ibadete zorlandığını iddia etmekte ise de *davul çalınarak* uyandırılma, söz konusu ibadetin bir unsuru olmayıp sadece bireylerin bu ibadete hazırlanmalarını kolaylaştırmak amacıyla uyandırılmalarını sağlamak üzere ülke içinde zamanla yerleşmiş bir gelenektir. Bu durumda ibadete katılacak kişilerden davul çalınarak uyandırılmak isteyenlerin yanı sıra ibadete katılmasına rağmen bu yöntemle uyandırılmak istemeyen bireylerin de bulunması mümkündür. Dolayısıyla ibadete katılmayacak veya katılsa dahi davul çalınarak uyandırılmak istemeyen bireylerin bu şekilde uyandırılması, ses yüksekliğiyle ilgili olup uyandırılma olgusu, tek başına ibadete zorlama olarak değerlendirilemeyeceğinden başvuru konusunun şikâyetinin Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenmesi gerekmektedir.

37. Çevresel meselelerin Anayasa'nın 20. maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belirli koşullar gerçekleşmiş olmalıdır. Bu bağlamda söz konusu çevresel rahatsızlığın başvuru konusunun özel ve aile hayatı ya da konuta saygı hakkı üzerinde doğrudan bir etkiye bulunması, bu kapsamda çevresel rahatsızlığın ciddi bir boyuta ulaşmış olması şartı aranmaktadır. Ancak belirtilen bağlamda aranan asgari ağırlık eşiğinin değerlendirilmesi somut bir zararın gerçekleşip gerçekleşmediğine göre değil söz konusu alana ilişkin incelenebilir bir sorun doğurup doğurmadığı tespit edilerek yapılmaktadır. Bu değerlendirme ise her somut olayda çevresel etkinin yoğunluğu, süresi, beden ve ruh bütünlüğü ile çevrenin genel bağlamı gibi kriterler çerçevesinde ayrıca değerlendirme yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Yapılan değerlendirmelerde, başvuru konusunun iddiaya konu çevresel kirlilik kaynağına yakınlığı şüphesiz en önemli unsurdur (Benzer yöndeki kararlar için bkz. *Mehmet Kurt*, § 58; *Fevzi Kayacan (2)*, B. No: 2013/2513, 21/4/2016, § 53; *Binali Özkaradeniz ve diğerleri*, § 48).

38. Çevresel kirlilik tek başına özel hayata saygı hakkı kapsamında korunmaya değer bulunmamaktadır. Diğer bir ifadeyle *temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı* Sözleşme kapsamında korunan bir hak değildir. Anayasa'nın 56. maddesinde yer alan herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu yönündeki düzenleme, Sözleşme'de münhasıran yer almadığından söz konusu

hakkın ortak koruma alanında bulunduğunu söylemek güçtür. Bununla birlikte tartışmaya konu çevresel kirlilik, bireyin konuttaki huzurunu, özel veya aile hayatını doğrudan etkilerse ve belirli bir katlanma düzeyini geçerse özel hayata saygı hakkı bakımından bir sorunun mevcut olduğu varsayılmaktadır. Bu iki koşuldan birinin yokluğu ise özel hayata saygı hakkının güvencelerinin devreye girmesini engellemektedir.

39. Bu kapsamda ilgili tesis, işletme veya sair faaliyet sonucu ortaya çıkan çevresel etkiler ile bireyin özel ve aile hayatı veya konutunu kullanım hakkı arasında yeterince sıkı bir bağın varlığı ilk koşul için yeterlidir (Benzer yöndeki kararlar için bkz. *Mehmet Kurt*, § 69; *Ahmet İsmail Onat*, B. No: 2013/6714, 21/4/2016, § 84; *Hüseyin Tunç Karlık ve Zahide Şadan Karlık*, § 68).

40. Başvurucunun çevresel rahatsızlık olarak ileri sürdüğü davul çalınması nedeniyle oluşan sesin ancak başvurucunun yaşam kalitesini olumsuz etkilediği ölçüde Anayasa'nın 20. maddesi kapsamındaki güvenceleri harekete geçirebilecektir. Davul çalınması nedeniyle oluşan ve tekrarlayan gürültünün başvurucunun evinin önünde gece saatlerinde meydana gelmesi nedeniyle başvurucunun özel hayatını doğrudan ve yakından etkilediği açıktır.

41. Öte yandan bu çevresel etkinin Anayasa'nın 20. maddesi kapsamındaki güvenceleri harekete geçirecek asgari ağırlıkta olup olmadığı değerlendirilmelidir (Benzer yöndeki kararlar için bkz. *Mehmet Kurt*, § 67; *Ahmet İsmail Onat*, § 82; *Hüseyin Tunç Karlık ve Zahide Şadan Karlık*, § 66).

42. Özel hayata saygı hakkının gündeme gelebilmesi için aranan bu ikinci koşul, her olayın somut koşulları içinde değerlendirilmesini gerektiren göreceli bir alan olup rahatsızlığın yoğunluğu, etkiye maruz kalınan süre veya kişi üzerindeki fiziksel veya zihinsel etkileri gibi unsurlar koşulun oluşması bakımından dikkate alınmaktadır (Benzer yöndeki kararlar için bkz. *Mehmet Kurt*, § 58; *Fevzi Kayacan (2)*, B. No: 2013/2513, 21/4/2016, § 53; *Binali Özkaradeniz ve diğerleri* § 48).

43. Şikâyete konu *davul çalma*, her yılın farklı zaman diliminde ve bir ay süreyle gece saatlerinde genellikle birkaç dakikayı geçmeyecek şekilde gerçekleşen geleneksel bir faaliyettir. Türkiye'de yaşayan bireylerin çoğunluğu bakımından benimsenen ve sahiplenilen bu gelenek, *birlikte yaşama* amacını taşıyan diğer bireyler yönünden hoş görülmesi beklenen bir olgudur. Anayasa Mahkemesinin değerlendirmesinin temelini, bu geleneğin sürdürülmesinden başvurucunun duyduğu rahatsızlığın hoş görülmesi beklenmeyecek düzeye ulaşıp ulaşmadığı hususu oluşturmaktadır.

44. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Anayasa Mahkemesince kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda başvurucunun ihlal iddialarını kanıtlamadığı, temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı veya müdahalenin meşru olduğu açık olan başvurular ile karmaşık veya zorlama şikâyetlerden ibaret başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir (*Hikmet Balabanoğlu*, B. No: 2012/1334, 17/9/2013, § 24).

45. Başvurucu, yaşadığı toplum tarafından gelenek olarak kabul edildiği şekliyle davul sesine maruz kalmaktadır. Sesin gece uykusu saatlerinde oluşması nedeniyle başvurucunun yaşam kalitesinin etkilendiği tartışmasızdır. Ancak maruz

kalınan sesin ortalama bir insanda oluşturacağı etkinin ve sese maruz kalma süresinin kural olarak katlanılmayacak boyuta eriştiğini söylemek güçtür. Ayrıca meydana gelen rahatsızlığın yılın sadece belli bir zaman diliminde gerçekleşmesi ve bu zaman diliminin belirliliği nedeniyle öngörülebilir oluşu da başvurunun ortaya çıkan rahatsızlığa katlanabilmesini sağlayacak önemli bir etkidir.

46. Diğer yandan başvurunun ülke genelinde gerçekleşen bu faaliyetten diğer bireylere nazaran daha fazla etkilenmesini gerektirecek unsurların somut olayda mevcut olması ihtimal dâhilinde ise de bu yönde bir bilgi veya olgu başvurucu tarafından ortaya konmuş değildir. Hâl böyle olunca Türkiye'de yaşayan diğer kişilerle birlikte başvurunun da maruz kaldığı sesin süresi ve yoğunluğu Anayasa'nın 20. maddesinde koruma altına alınan güvenceleri işletecek asgari ağırlıkta bulunmamaktadır. Dolayısıyla üçüncü kişiler tarafından belli bir kural dâhilinde kontrollü olarak gerçekleşen davul çalma eylemi nedeniyle oluşan gürültünün devletin müdahalesini gerektirecek seviyeye ulaşmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

47. Açıklanan gerekçelerle başvuruya konu çevresel meselenin özel hayata saygı hakkının korumasından yararlanacak ağırlıkta bulunmadığından başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde başvurunun kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. Özel hayata saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Başvurunun kabul edilemez bulunması nedeniyle -daha önce adli yardım talebinin kabul edilerek muaf tutulan yargılama giderlerinin tahsilinin başvurunun mağduriyetine neden olmayacağı da anlaşıldığından- 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesi uyarınca muafiyetin koşullarının tamamen oluşmaması sebebiyle 206,10 TL harçtan ibaret yargılama giderinin başvurucaudan TAHSİLİNE 12/6/2018 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Başvuru Numarası : 2014/3735

Karar Tarihi : 12/6/2018

EK GEREKÇE

1. Ramazan ayında davul çalma ülkemizde oruç tutan vatandaşları sahura kaldırmak amacıyla yapıldığı belirtilen yaygın bir faaliyettir. Bu amaca dönük olarak davul çalınmasının günümüzün teknolojik şartları dikkate alındığında çok da gerekli olmadığı rahatlıkla öne sürülebilir. Bununla beraber bir gelenek olarak bu uygulama sürdürülmektedir.

2. Vatandaşların bir kısmı en geniş anlamıyla dini bir faaliyet bağlamında gerçekleşmesinden dolayı bu geleneğin devam ettirilmesinden dolayı maruz kaldıkları gürültüyü hoş görülebilir ve kabul edilebilir bulurken, bazı yurttaşlar tam tersini düşünerek özel hayatı veya aile hayatına ölçsüz bir müdahalede bulunulduğu ve ibadet yapmaya zorlandıkları hissine kapılabilirler.

3. Mahkememiz somut başvuruyu Anayasa'nın 20. maddesi kapsamındaki güvenceler çerçevesinde değerlendirerek oybirliğiyle açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez bulmuştur (§ 39, §§41-47).

4. Davul çalma faaliyetinin İslam dinince kutsal sayılan bir zaman diliminde gerçekleştirildiğini ve arkaplanında bir ibadetin yerine getirilmesinin amaçlandığını düşünürsek Anayasa'nın 24. maddesindeki din ve vicdan hürriyeti kapsamında da bir kabul edilebilirlik değerlendirmesinin yapılması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Engin YILDIRIM

Başkan